

nünk, hogy az idegen szavak elterjedésének legfőbb oka a helytelen megszokás, a kényelemszeretet és az anyanyelvvél való nemtörődés. Ugyanez áll fokozott mértékben a hibás magyarságú kifejezések használatára is. Mennyivel találób és zamatosabb a magyar kifejezés, mennyivel jobban megfelel a magunk szemléletének és gondolkodásmódjának, s mégis mennyiszor utánozzuk az idegent, ahelyett, hogy gyökeres magyar szólásaink tárházából merítenénk! A nyelvvédő könyvnek a magyartalanságokat irtozó fejezete szintén tetemesen meggyarapodott, s így még hatásosabban szolgálja nyelvünk tisztaságának ügyét.

Új fejezet a műben a *Hibás szavak* c. szakasz, mely az idegenszerű szóképzés, szóösszetétel s más ily szolgálai utánzás ellen emeli föl szavát. Újonnan van beiktatva az idegen kifejezésekről szóló rész is; ebben a legelterjedtebb idegennyelvi szólások jó magyar megfelelőjét találjuk. Szívesen olvastuk a kötet végén a világ magyarjairól szóló érdekes és tanulságos kimutatást. Idegen rabságban sínylődő testvéreink száma azóta már, hála Istennek, jelentékenyen megcsappant.

Már az első kiadásnak is legvonzóbb részletei közé tartoztak azok a közbeiktatott, kitűnően megválogatott idézetek, melyekben nagy magyar írók és tudósok szólalnak meg s tesznek tanúbizonyságot az anyanyelv szerepének fontossága mellett. E szemelvények száma az új kiadásban többszörösen nőtt. Nem lehet öröm és megilletődés nélkül áttanulmányozni e lángoló nyilatkozatokat; hatásuk megragadó és fölemelő.

A *Magyar nyelvvédő könyv* megújíhódott, megterebélyesedett, kiforrott alakjában még sikeresebben szolgálja azt a célt, melyet maga elé kitűzött. Iskolának, közéletnek, íróköröknek egyaránt értékes segítséget jelent, nyelv-művelő irodalmunknak, a magyarosság ügyének pedig kétségtelen gazdagodását. *h.*

Pintér Jenő: Magyar kereskedők nyelvvédő könyve. Budapest, 1938. 16-r., 72 l.

Pintér Jenő: Magyar iparosok nyelvvédő könyve. (Női iparágak.) Budapest, 1939. 16-r., 56 l.

A hatalmas lendülettel előretörő nyelvjavító mozgalom a fenti kiadványokkal fejlődésének új szakaszába érkezett el. Ismeretes dolog, hogy kereskedelmünk és iparunk nyelve mennyire tele van ma is idegen — főleg németből származó — szavakkal. Ideje volt már, hogy ezen a téren is megkezdődjék a tisztogatás munkája. A két könyvecske szóanyaga maga minden-nél ékebben igazolja a sürgős segítség szükségét. Elrettentő így együtt látni a kifecamított idegen szavaknak oly hatalmas tömegét, de vizsgálató is mindjárt, hogy legtöbbjüket mily könnyűszerrel lehet pótolni megfelelő magyar szóval. Az ipari szaknyelv megmagyarosítását nagyon helyes volt éppen a női iparágakkal kezdeni, mert itt dül legnagyobb mértékben a magyartalanság járványa. Természetesen nem kis feladat lesz a megjavított kifejezéseket a szakkörök és közönségünk használatában meggyökereztetni, erre azonban a jelek szerint mindkét részen megvan a fogékonyság és a jóakarát. Legtöbbet mindenesetre az iskola munkájától várhatunk. A.

kereskedő- és iparos-tanulók szaktanfolyamaikon a fogalommal együtt sajátíthatják el a helyes magyar elnevezést, s ez sokkal biztosabb és természetesebb mód, mint ha a tárgyat már ismerő felnőttek szóhasználatát akarjuk megváltoztatni. Az ügy érdekében tehát azt kell kívánnunk, hogy mindenekelőtt a szakiskolákban verjen gyökeret és jusson diadalra az ipari és kereskedelmi nyelv megmagyarosítására irányuló mozgalom.

h.

Borotvás-Nagy Sándor: Közgazdasági művelődésünk kezdetei. Bp. 1938. A Franklin-Társulat nyomdája. A szerző kiadása. 467 l. Ára 10 P.

Az előttünk levő, belső tartalomra és külső terjedelemre egyaránt jelentékeny munka művelődéstörténeti tanulmány, nagyvonalú összegezés. Forrásai legnagyobb részben gazdaságtörténetiek, kisebb részben kiadatlan levéltári anyaggal. A szerző több helyen mondja, hogy valójában *neveléstörténetet* akar írni. Körülbelül kétszáz év közgazdasági művelődését vizsgálja. Mária Terézia korából indul ki, amikor már a legelső néprétegek anyagi művelődésében is lehet valami halvány tulajdonságot felfedezni. Tulajdonképpen a reformkor közgazdasági törekvéseit boncolja, tágabb értelemben fogván föl e kort 1790-től 1848-ig.

A mű öt nagy fejezetre tagozódik: 1) A hűbéri gazdálkodás 1750-ig. 2) A merkantilizmus 1790-ig. 3) A fiziokratizmus 1825-ig. 4) A szabadkereskedelmi irány 1836-ig. 5) A védvamos irány 1848-ig. Az évszámok kissé erőszakoltak, ezt a szerző is érzi és meg is jegyzi, hogy »a korszakhatár nem vonal, hanem egymásba mosódó átmenet«. A fenti öt fejezet 37 kisebb részre oszlik, ami egy kicsit széttagolja a hatalmas anyagot és az áttekintést a nem szakolvasó számára talán meg is nehezíti.

Az első 40 lap igen széleskörű tervezetet ad: lehatolni a mélybe, a népi rétegekig s ott vizsgálni a nevelési tényezőket. Eddig mindig csak a nemesi társadalom nevelési rajzát kaptuk, mint ahogy a történetírás is a multban a királyok és rendek története volt. Minél tovább olvassuk azonban az íveket, annál inkább látjuk, hogy ebből a kiindulási elvből később a szerző is enged.

Talán nagyon is kiemeli a könyv azt a gondolatot, hogy a magyar ember nem szívesen merül bele a közgazdasági tevékenységbe. Hogy ez így van, ennek oka a szerző szerint faji alkatunkban és Ázsiából hozott ősi tulajdonainkban gyökerezik. Hisz a magyar »lóval pusztán száguldó nép volt«. De ha kereskedő népnek születtünk volna is, akkor is mennyi akadály gördült volna a magyar gazdasági élet kifejlése elé. Történeti és geopolitikai okok époly súllyal esnek a latba, mint a faji tulajdonságok. Az angol és a holland nép kereskedői érzékét sem csak a faji sajátosságok eredményezték, hanem a földrajzi és történeti kedvező körülmények is.

Borotvás-Nagy Sándor fölteszi a kérdést: »Belé lehet-e szivárogtatni fajunkba neveléssel a spekulatív vállalkozó szellemet?« A választ megadja a közel félezer lapnyi fejtegetés, mely a tudós közgazdász szemüvegén át Mária Terézia korától a mult század közepéig vizsgálja »népünk« gazdasági fejlődését. Megállapítja, hogy »a magyar 200 év eltolódásában lassan